

POLSKA FEDERACJA STOWARZYSZEŃ RZECZOZNAWCÓW MAJĄTKOWYCH

ul. Nowogrodzka 50/54 p.433, 00 – 695 Warszawa, tel. 22 627 07 17, www.pfsrcm.pl

Warszawa, 13.05.2024 r.

L.Dz. 12 - PFSRM/2024

**Szanowny Pan
Adam Bodnar**

**Minister Sprawiedliwości
Al. Ujazdowskie 11
00-950 Warszawa**

Szanowny Panie Ministrze,

Polska Federacja Stowarzyszeń Rzecznawców Majątkowych jest organizacją zawodową rzeczoznawców majątkowych w rozumieniu art. 4 pkt 15 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 o gospodarce nieruchomościami, skupiającą 25 stowarzyszeń zrzeszających łącznie ok. 4 tysięcy rzeczoznawców majątkowych, z których znaczna część pełni jednocześnie funkcje biegłych sądowych w dziedzinie szacowania nieruchomości.

Na wstępie chcieliśmy zauważyć, że z zadowoleniem przyjęliśmy wydane przez Pana Ministra dwa rozporządzenia z dnia 17 kwietnia 2024 roku w sprawie określenia stawek wynagrodzenia biegłych, taryf zryczałtowanych oraz sposobu dokumentowania wydatków niezbędnych do wydania opinii w postępowaniu cywilnym oraz w sprawie określenia stawek wynagrodzenia biegłych, taryf zryczałtowanych oraz sposobu dokumentowania wydatków niezbędnych do wydania opinii w postępowaniu karnym, w których to rozporządzeniach nastąpiło zwiększenie wysokości, wyrażonych procentowo, stawek biegłych sądowych (przed zmianą: od 1,28% do 1,81% kwoty bazowej; po zmianie: od 1,67 % do 2,36 % kwoty bazowej). Tym samym zmiana ta spowodowała wzrost wysokości stawek biegłych o ok. 30%.

Jednocześnie wyrażamy nadzieję, że jest to tylko pierwszy krok w kierunku urealniania poziomu wynagrodzeń biegłych sądowych i ich dostosowywania do warunków rynkowych. W ostatnich 15 latach przeciętne wynagrodzenie w Polsce wzrosło

o ok. 130%, a stawki biegłych w tym samym czasie nie były waloryzowane, co doprowadziło do sytuacji, że zbliżyły się one do poziomu minimalnych stawek godzinowych wynikających z rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 września 2023 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2024 r. (Dz.U. z 15 września 2023 r, poz. 1893). Tym samym ich podniesienie w 2024 roku o ok. 30% wydaje się jedynie uniknięciem sytuacji, że wynagrodzenia biegłych (stawki godzinowe) mogłyby być niższe niż minimalne dopuszczalne w Polsce stawki godzinowe wynikające z rozporządzenia Rady Ministrów. Uwzględniając rolę jaką pełnią biegli sędziowie w zapewnianiu sprawnego funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości wydaje się zasadnym, aby w perspektywie dwóch / trzech lat doprowadzić do ich podniesienia do wysokości znajdującej odzwierciedlenie we wzroście wynagrodzeń w Polsce w ostatnich 15 latach. Rozumiemy, że kilkunastoletnie zaniedbania w tej sferze trudno jest nadrobić jedną decyzją, ale rozwiązaniem może być sukcesywne (np. coroczne) istotne podnoszenie poziomu wynagrodzeń biegłych. Bardzo liczymy na wsparcie takiej koncepcji przez Pana Ministra.

W drugiej części naszego pisma chcieliśmy zwrócić uwagę na inny aspekt wynikający z wydanych przez Pana Ministra w dniu 17 kwietnia 2024 roku rozporządzeń.

Rzecz dotyczy jednobrzmiących zapisów zawartych odpowiednio:

- w § 8 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie określenia stawek wynagrodzenia biegłych, taryf zryczałtowanych oraz sposobu dokumentowania wydatków niezbędnych do wydania opinii w postępowaniu cywilnym oraz
- w § 12 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie określenia stawek wynagrodzenia biegłych, taryf zryczałtowanych oraz sposobu dokumentowania wydatków niezbędnych do wydania opinii w postępowaniu karnym.

"Poniesione przez biegłego wydatki niezbędne dla wydania opinii, w szczególności wydatki materiałowe, amortyzację aparatury badawczej oraz koszty dojazdu na miejsce wykonania czynności, biegły dokumentuje za pomocą faktur lub rachunków albo kopii tych dokumentów".

Zmiana, względem poprzednio regulujących te kwestie odpowiednio § 8 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia z dnia 24 kwietnia 2013 r. w sprawie określenia stawek wynagrodzenia biegłych, taryf zryczałtowanych oraz sposobu dokumentowania wydatków niezbędnych dla wydania opinii w postępowaniu cywilnym oraz § 8 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia z dnia 24 kwietnia 2013 r. w sprawie określenia stawek wynagrodzenia biegłych, taryf zryczałtowanych oraz sposobu dokumentowania wydatków niezbędnych dla wydania opinii w postępowaniu karnym, **polega na wykreśleniu możliwości dokumentowania wydatków poniesionych przez biegłego, niezbędnych dla wydania opinii za pomocą oświadczenia.**

Poprzednio obowiązujące brzmienie tych przepisów:

"Wydatki poniesione przez biegłego, niezbędne dla wydania opinii, w tym w szczególności wydatki materiałowe, amortyzację aparatury badawczej oraz koszty

dojazdu na miejsce wykonania czynności, biegły dokumentuje za pomocą faktur lub rachunków albo kopii tych dokumentów, a w razie ich braku - za pomocą oświadczenia".

Należy przy tym zauważyć, że w opublikowanych w listopadzie 2023 roku na stronach Rządowego Centrum Legislacji projektów rozporządzeń, wydatki poniesione przez biegłego wydatki niezbędne dla wydania opinii mogły być dokumentowane w sposób analogiczny jak miało to miejsce pod rządami rozporządzeń z 2013 roku, a więc również za pomocą oświadczeń. Zapisy projektów były więc jednobrzmiące z dotychczas obowiązującymi przepisami.

Analiza procesu legislacyjnego wskazuje, że wykreślenie "oświadczeń", jako środka dokumentującego poniesienie przez biegłego wydatków na sporządzenie opinii nastąpiło w następstwie uwag zgłoszonych w dniu 8 grudnia 2023 roku Panu Marcinowi Warchołowi Ministrowi Sprawiedliwości Prokuratorowi Generalnemu przez Pana Dariusza Barskiego Pierwszego Zastępcę Prokuratora Generalnego, Prokuratora Krajowego, cyt. *"Krytycznie przy tym ocenić należy proponowane rozwiązanie polegające na dokumentowaniu przez biegłego poniesionych wydatków, w przypadku braku faktury lub rachunków albo kopii tych dokumentów, wyłącznie za pomocą bliżej nieokreślonego oświadczenia, co do którego nie przewidziano ani rygoru odpowiedzialności karnej z art. 233 § 6 Kodeksu karnego, ani nawet zakresu danych, które powinno zawierać oraz sposobu weryfikacji ich prawdziwości i rzetelności przez organ procesowy, co może nie tylko powodować problemy przy stosowaniu tego unormowania, ale i prowadzić do nadużyć. W razie uwzględnienia niniejszego postulatu, analogiczne zmiany należy wprowadzić także w § 8 projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie określenia stawek wynagrodzenia biegłych, taryf zryczałtowanych oraz sposobu dokumentowania wydatków niezbędnych dla wydania opinii w postępowaniu cywilnym (nrB791)".*

Zdziwienie może budzić fakt, że ocena tych projektów nastąpiła wyłącznie na podstawie teoretycznego założenia, że wprowadzenie takich zapisów *"może nie tylko powodować problemy przy stosowaniu tego unormowania, ale i prowadzić do nadużyć"*, a nie na podstawie oceny skutków regulacji *ex post*, czyli oceny funkcjonowania przez ponad 10 lat "oświadczeń" (rozporządzenia z 2013 roku), jako środka dokumentującego poniesienie przez biegłego wydatków. Można postawić pytanie, czy Ministerstwo Sprawiedliwości dokonało takiej oceny *ex post* przed zmianą zasad dokumentowania wydatków?

Likwidacja "oświadczeń" jako środka dokumentującego wydatki biegłego na sporządzenie opinii rodzi cały szereg niejasności i problemów z dokumentowaniem wydatków. Można nawet postawić pytanie: czy likwidacja oświadczeń ma uniemożliwić wykazanie szeregu kosztów ponoszonych przez biegłych? Tym samym: czy podniesienie stawek wynagrodzeń biegłych ma być częściowo "zrekompensowane" brakiem kosztów wynikających z niemożności ich wykazania przez biegłych?

Niniejszym zwracamy się do Ministerstwa Sprawiedliwości z prośbą o interpretację zapisów zawartych w odpowiednio § 8 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie określenia stawek wynagrodzenia biegłych, taryf zryczałtowanych oraz sposobu dokumentowania wydatków niezbędnych do wydania

opinii w postępowaniu cywilnym oraz § 12 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie określenia stawek wynagrodzenia biegłych, taryf zryczałtowanych oraz sposobu dokumentowania wydatków niezbędnych do wydania opinii w postępowaniu karnym, polegającej na wskazaniu w jaki sposób można, w obecnie obowiązującym stanie prawnym, dokumentować wydatki stanowiące:

- Koszty dojazdu na miejsce wykonywania czynności. Czy mogą to być wyłącznie rachunki / faktury dokumentujące przejazdy środkami komunikacji publicznej lub taksówkami? Czy również same bilety za przejazdy środkami komunikacji publicznej lub paragony za przejazdy taksówkami? W jaki sposób dokumentować za pomocą rachunków lub faktur koszty użycia w celu dojazdu własnego samochodu (co jest chyba najczęściej stosowanym sposobem dojazdu)? W przypadku dojazdu własnym samochodem, w jaki sposób można rozliczyć chociażby same koszty paliwa zużytego na dojazd? Czy pod pojęciami "rachunki lub faktury" można rozumieć również rozliczenie według tzw. kilometrówki, a więc na podstawie zasad zawartych w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 25 marca 2002 r. w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy?

- Czy wniesienie opłaty skarbowej w przypadku uzyskiwania stosownych zaświadczeń niezbędnych do sporządzenia opinii odpowiada pojęciom rachunek lub faktura?

- Czy "dowód opłaty" dokumentujący poniesienie kosztów na materiały z państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego odpowiada pojęciom rachunek lub faktura?

- Czy koszty druku opinii możliwe są do wykazania tylko w sytuacji powierzenia tej czynności "zewnętrznemu" podmiotowi świadczącemu usługi w tym zakresie (ponieważ tylko w takiej sytuacji będzie możliwe udokumentowanie tych kosztów za pomocą rachunku lub faktury)? Co wówczas z ochroną danych osobowych i innych "danych wrażliwych" zawartych w opinii? W jaki sposób za można udokumentować koszty druku danej opinii za pomocą własnych urządzeń drukarskich?

- W jaki sposób przy pomocy rachunku lub faktury można udokumentować amortyzację aparatury?

Pytania, jak te powyższe, otrzymujemy od biegłych sądowych jako organizacja zawodowa. Celem udzielania odpowiedzi niezbędne jest otrzymanie od Ministerstwa Sprawiedliwości stosownych interpretacji.

W tym miejscu składamy również wniosek o przywrócenie w rozporządzeniach z dnia 17 kwietnia 2024 roku poprzednio obowiązujących rozwiązań w tej mierze.

Korzystając z okazji chcieliśmy jeszcze zwrócić uwagę Pana Ministra na jeden element związany z samym procesem legislacyjnym, który daje się zobrazować na bazie pracy nad projektami omawianych w naszym piśmie rozporządzeń. Rzeczą dotyczy konsultacji publicznych. Projekty te zostały zamieszczone na stronach Rządowego Centrum Legislacji w listopadzie 2023 roku, jednak nie zostały formalnie skierowane do konsultacji publicznych. Konsekwencją tego faktu były stwierdzenia zawarte w "Raportach z konsultacji publicznych i opiniowania" względem uwag, które zostały jednak

wniesione do tych projektów, cyt. *"Ze względu na odstąpienie od obowiązku przeprowadzenia konsultacji publicznych – nie dokonano analizy zgłoszonych uwag"*. Jednocześnie osoby zainteresowane treścią tych rozporządzeń i projektowanych w nich rozwiązań nie miały w ogóle możliwości zapoznania się ze "skorygowaną" treścią projektów, a tym samym nie miały możliwości wniesienia jakichkolwiek uwag dotyczących np. wykreślenia "oświadczeń" jako jednego z dopuszczalnych środków dokumentujących poniesienia przez biegłego wydatków związanych ze sporządzeniem opinii. Uważamy, że udział organizacji zawodowych w procesach legislacyjnych jest niezwykle istotny. Oczywiście ostateczna decyzja co do treści zawartych w przyjmowanych aktach prawnych leży zawsze po stronie prawodawcy, ale "czynnik społeczny" może za pomocą swoich uwag przyczynić się do poprawy jakości tworzonego prawa dzieląc się swoimi doświadczeniami.

Jednocześnie deklarujemy pełną wolę współpracy we wszystkich obszarach związanych z udziałem biegłych sądowych w postępowaniach prowadzonych przez wymiar sprawiedliwości.

Z poważaniem

Krzysztof Gabrel
Wiceprezydent PFSRM